

Smjernice za primjenu CeOS principa u zemljama Zapadnog Balkana

Sažetak

Otvorena znanost (OS) i građanska znanost (CS) dva su različita, ali povezana koncepta koji mogu značajno poboljšati kvalitetu znanstvenih i inovacijskih rezultata, istovremeno promičući angažman javnosti u znanosti i tehnologiji, otvorenost i aktivno građanstvo.

Promicanjem transparentnosti i suradnje, OS može pomoći u smanjenju pristranosti i poboljšanju kvalitete rezultata znanstvenog istraživanja. Također može dovesti do učinkovitijeg i djelotvornijeg korištenja istraživačkih resursa i povećati utjecaj i važnost znanstvenog istraživanja za društvo.

Građanska znanost, s druge strane, uključuje aktivno sudjelovanje javnosti u znanstveno-istraživačkim projektima. CS može imati mnoge oblike, uključujući prikupljanje podataka, provođenje eksperimenata ili analizu podataka, između ostalog. Pruža priliku pojedincima i zajednicama da se uključe u znanstveno istraživanje, pridonesu znanstvenim otkrićima te razviju bolje razumijevanje znanstvenih pitanja. CS također može pomoći u demokratizaciji znanstvenog istraživanja uključivanjem ljudi koji možda nemaju formalnu znanstvenu obuku ili pristup tradicionalnim istraživačkim resursima. Uključivanjem šireg kruga sudionika u znanstvena istraživanja može generirati nove ideje i perspektive te promicati inovacije.

Zajedno, OS i CS mogu se nadopunjavati i dovesti do inkluzivnijeg, transparentnijeg i suradničkog ekosustava znanstvenog istraživanja. Oni također mogu promicati javni angažman u znanosti i tehnologiji, otvorenost i aktivno građanstvo, koji su ključni za izgradnju održivijeg i pravednijeg društva.

Ovaj je plan osmišljen kako bi pomogao institucijama visokog obrazovanja (HEI) i znanstvenim knjižnicama u poboljšanju obrazovnog, znanstvenog, inovacijskog i društvenog utjecaja njihovih OS/CS aktivnosti. Pruža smjernice o tome kako učinkovito organizirati i omogućiti te aktivnosti, uključujući identificiranje pravih sudionika, postavljanje jasnih ciljeva i odabir odgovarajućih alata i resursa. Plan također uključuje informacije o tome kako izmjeriti i evaluirati učinak ovih aktivnosti, kao i najbolje prakse za promicanje i održavanje angažmana među sudionicima. Zanimljiva je i nezavisnim inicijativama koje organiziraju aktivnosti OS/CS.

Identifikacija bitnih vještina za knjižničare uključene u inicijative građanske znanosti uključuje komunikacijske vještine, analitičke vještine, obrazovne vještine i vještine društvenih medija. Gledajući unaprijed, strateška razmišljanja za znanstvene knjižnice obuhvaćaju partnerstva, institucionalizaciju, određivanje prioriteta, politiku i strategiju. Što se tiče operativnih aktivnosti, znanstvenim se knjižnicama savjetuje da provedu mapiranje istraživača i projekata, iskoriste postojeće kompetencije, prošire infrastrukturu i usluge te uključe građansku znanost u nastavu.

Slijedeći smjernice navedene u planu, neovisne inicijative mogu povećati učinak svojih aktivnosti i promicati veći angažman među sudionicima. Općenito, plan pruža vrijedan resurs za svaku organizaciju ili pojedinca koji želi promovirati i uključiti se u OS i CS aktivnosti.